

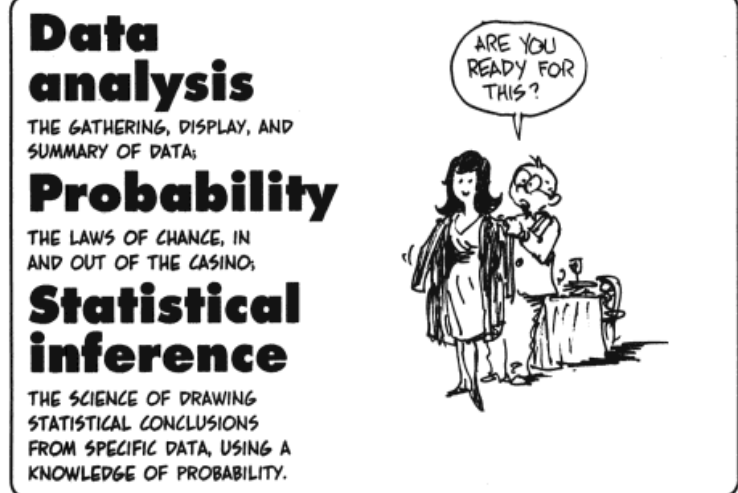
SPSS Introductie cursus

Sanne Hoeks

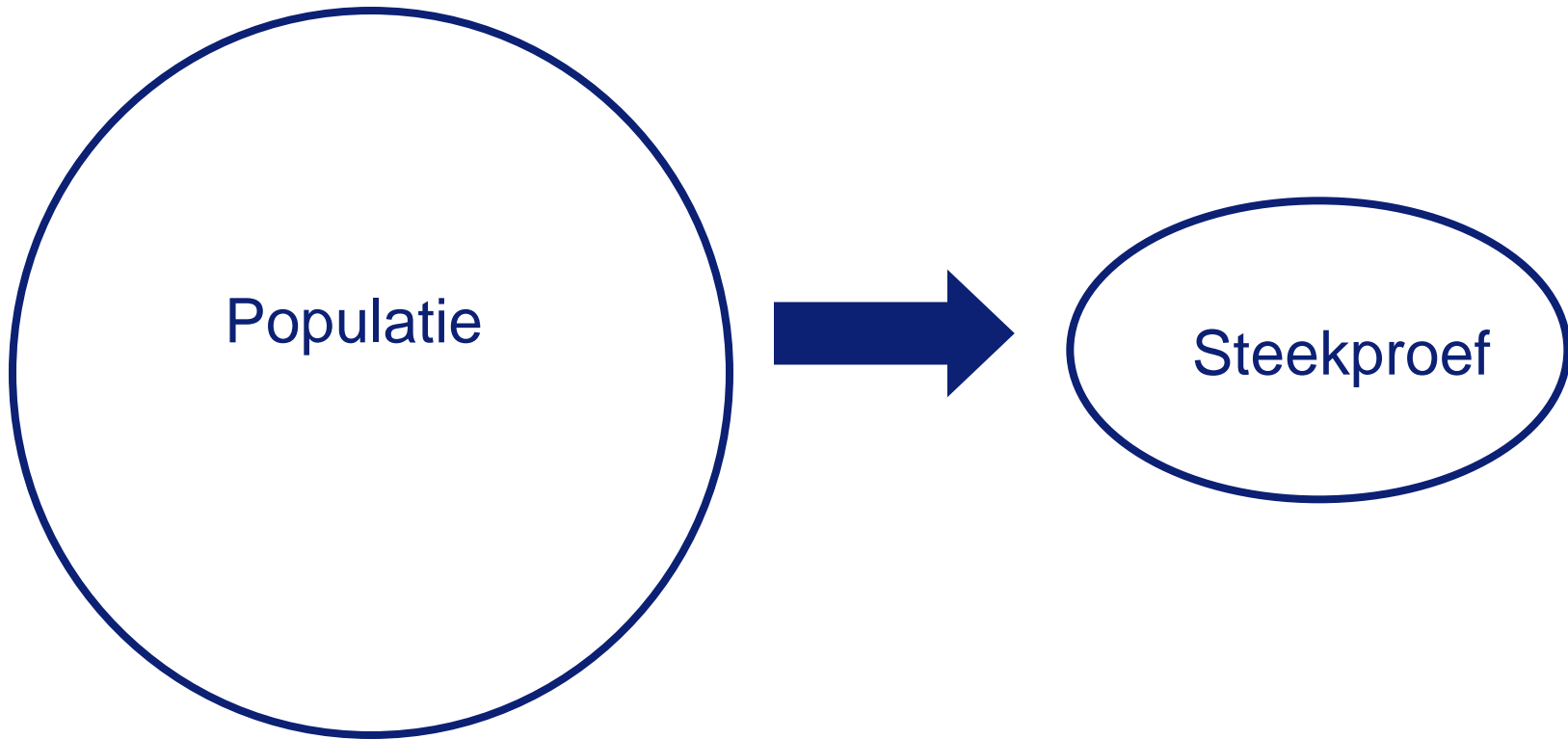
Mattie Lenzen

Statistiek, waarom?

- Doel van het onderzoek om nieuwe feiten van de werkelijkheid vast te stellen door middel van systematisch onderzoek en empirische verzamelen van kwantitatieve informatie.
- Dit proces omvat meestal het samplen van patiënten en meten van bepaalde karakteristieken. Met zoveel metingen over vele patiënten, wordt het onmogelijk om elke patiënt afzonderlijk te onderzoeken.
- **Statistiek** is een verzameling van wetenschappelijke methoden die zich bezighoudt met getallen, een samenvatting van de gemeenschappelijke kenmerken van de steekproefpopulatie, en onderzoeken van onderliggende patronen.

Steekproef

- + Volledige informatie
- Niet haalbaar

- + Haalbaar
- Verlies van informatie

Populaties en steekproef

- Interesse gaat meestal uit naar de totale populatie (goed definiëren).
- Het is meestal niet haalbaar onderzoek te verrichten onder de totale populatie.
- Oplossing → een (representatieve) **steekproef** van de populatie.
- Conclusies gebaseerd op een steekproef gelden idealiter voor de totale populatie (externe validiteit)

Dataverzameling

- Meten/verzamelen van relevante kwantitatieve informatie van deelnemers aan het onderzoek.
- Voorbeeld gegevensverzameling:
 - vragenlijsten (KvL)
 - pijnscores
 - bloedonderzoek
 - lichamenlijk onderzoek

Het soort gegevens dat je wilt verzamelen bepaald hoe om te gaan met deze gegevens, selectie van geschikte statistische toetsen en het interpreteren van de resultaten.

Data Analyse

Bij bewerken van onderzoeksgegevens zijn drie belangrijke stappen te onderscheiden:

1) Organiseren van gegevens

Data invoer, controle en transformatie

2) Beschrijvende Statistiek

Krijgen van inzicht in populatie en verkregen gegevens

3) Toetsende Statistiek

Testen van hypothese en trekken van conclusie(s) die verder gaat dan de onderzochte populatie (indien steekproef representatief)

SPSS windows

- **Data Editor (.sav)**
 - Data matrix
 - Variable View
- **Syntax Editor (.sps)**
 - Commando's
- **Viewer (.spo)**
 - Resultaten van de analyses

Data Entry

The image shows two overlapping windows from the SPSS Statistics software. The top window is the 'SPSS_Practicals_Nov2012.sav [DataSet1] - IBM SPSS Statistics Data Editor'. It displays a data table with 13 rows and 7 columns: patientnumber, Status, iodine_deficiency, BMI, educational_level, and alc. The data is as follows:

	patientnumber	Status	iodine_deficiency	BMI	educational_level	alc
1	1	mental retardation	no	32.00	intermediate	
2	2	normal brain development	no	23.00	intermediate	
3	3	mental retardation	no	29.00	low	
4	4	normal brain development	yes	22.00	low	
5	5	mental retardation	no	22.00	low	
6	6	mental retardation	no	24.00	high	
7	7	mental retardation	yes	24.00	high	
8	8	mental retardation	yes	28.00	intermediate	
9	9	mental retardation	yes	33.00	intermediate	
10	10	mental retardation	yes	32.00	intermediate	
11	11	normal brain development	yes	27.00	intermediate	
12	12	mental retardation	yes	26.00	intermediate	
13	13	mental retardation	yes	27.00	low	

The bottom window is the 'Open Data' dialog box. It shows the 'Look in:' field set to 'Practicals'. The file list contains 'PDF' and 'SPSS_Practicals_Nov2012.sav'. The 'Files of type:' dropdown is open, showing a list of file formats: 'SPSS Statistics (*.sav)', 'Excel (*.xls, *.xlsx, *.xlsm)', 'Lotus (*.w*)', 'Syk (*.slk)', 'dBase (*.dbf)', 'SAS (*.sas7bdat, *.sd7, *.sd2, *.ssd01, *.ssd04, *.xpt)', 'Stata (*.dta)', 'Text (*.txt, *.dat, *.csv)', and 'All Files (*.*)'. The 'Text (*.txt, *.dat, *.csv)' option is currently selected.

Inlezen data uit een ander bestand (bijv. Excel)

SPSS – Data View

SPSS_Practicals_Nov2012.sav [DataSet1] - IBM SPSS Statistics Data Editor

File Edit View Data Transform Analyze Direct Marketing Graphs Utilities Add-ons Window Help

5: pregnancy_length_... 42 Variable Visible: 21 of 21 Variables

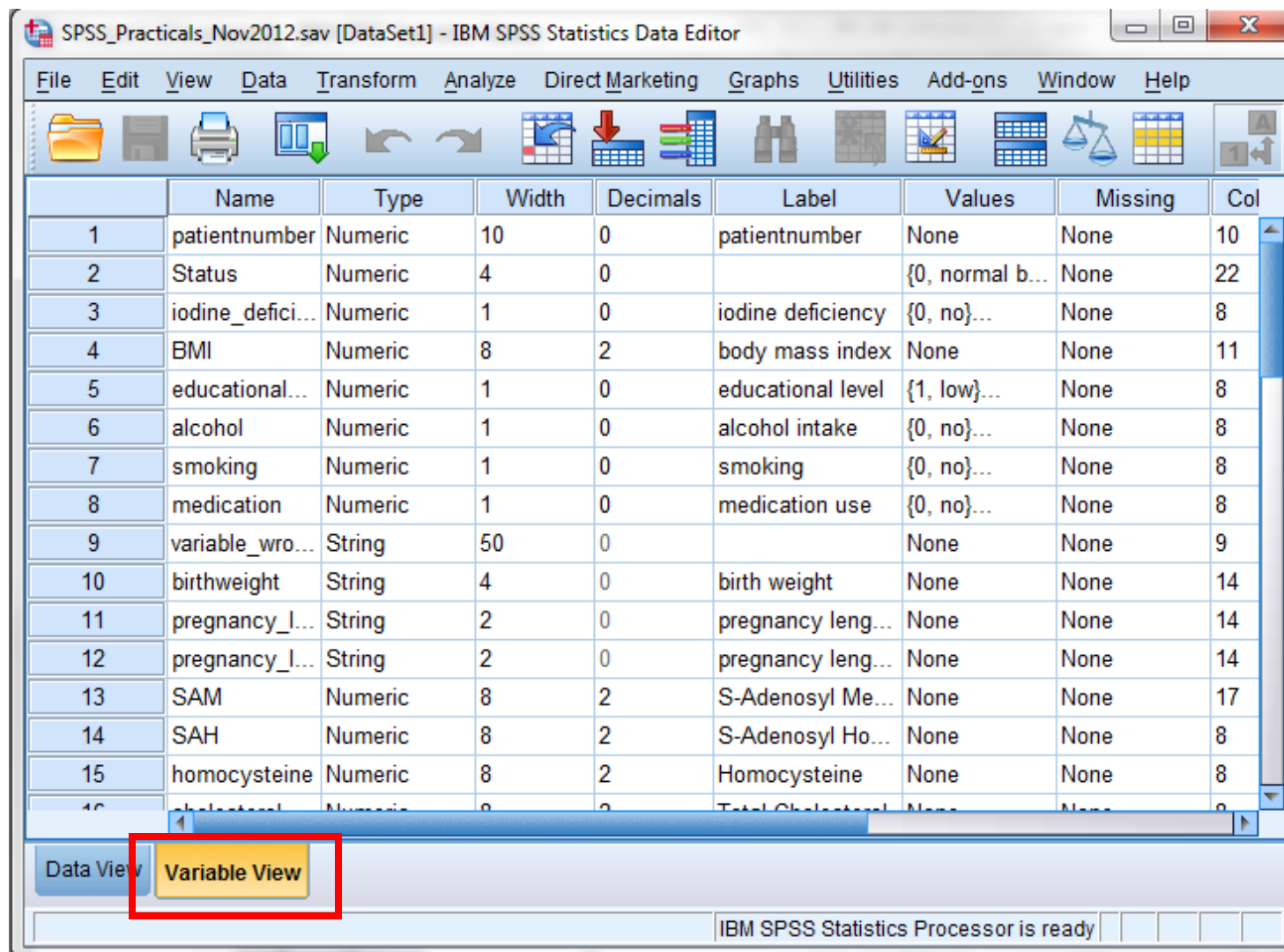
	patientnumber	Status	iodine_deficiency	BMI	educational_level	alc
1	1	mental retardation	no	32.00	intermediate	
2	2	normal brain development	no	23.00	intermediate	
3	3	mental retardation	no	29.00	low	
4	4	normal brain development	yes	22.00	low	
5	5	mental retardation	no	22.00	low	
6	6	mental retardation	no	24.00	high	
7	7	mental retardation	yes	24.00	high	
8	8	mental retardation	yes	28.00	intermediate	
9	9	mental retardation	yes	33.00	intermediate	
10	10	mental retardation	yes	32.00	intermediate	
11	11	normal brain development	yes	27.00	intermediate	
12	12	mental retardation	yes	26.00	intermediate	
13	13	mental retardation	yes	27.00	low	

Patiëntnummer:
Een patiënt per rij,
Uniek identificatie nummer

Data View Variable View

IBM SPSS Statistics Processor is ready

SPSS – Variable View

SPSS_Practicals_Nov2012.sav [DataSet1] - IBM SPSS Statistics Data Editor

File Edit View Data Transform Analyze Direct Marketing Graphs Utilities Add-ons Window Help

	Name	Type	Width	Decimals	Label	Values	Missing	Col
1	patientnumber	Numeric	10	0	patientnumber	None	None	10
2	Status	Numeric	4	0		{0, normal b...	None	22
3	iodine_defici...	Numeric	1	0	iodine deficiency	{0, no}...	None	8
4	BMI	Numeric	8	2	body mass index	None	None	11
5	educational...	Numeric	1	0	educational level	{1, low}...	None	8
6	alcohol	Numeric	1	0	alcohol intake	{0, no}...	None	8
7	smoking	Numeric	1	0	smoking	{0, no}...	None	8
8	medication	Numeric	1	0	medication use	{0, no}...	None	8
9	variable_wro...	String	50	0		None	None	9
10	birthweight	String	4	0	birth weight	None	None	14
11	pregnancy_l...	String	2	0	pregnancy leng...	None	None	14
12	pregnancy_l...	String	2	0	pregnancy leng...	None	None	14
13	SAM	Numeric	8	2	S-Adenosyl Me...	None	None	17
14	SAH	Numeric	8	2	S-Adenosyl Ho...	None	None	8
15	homocysteine	Numeric	8	2	Homocysteine	None	None	8
16	cholesterol	Numeric	8	2	Total Choleste...	None	None	8

Data View **Variable View**

IBM SPSS Statistics Processor is ready

SPSS – variable properties

SPSS_Practicals_Nov2012.sav [DataSet1] - IBM SPSS Statistics Data Editor

File Edit View Data Transform Analyze Direct Marketing Graphs Utilities Add-ons Window Help

	Name	Type	Width	Decimals	Label	Values	Missing	Col
1	patientnumber	Numeric	10	0	patientnumber	None	None	10
2	Status	Numeric	4	0		{0, normal b...	None	22
3	iodine_defici...	Numeric	1	0	iodine deficiency	{0, no}...	None	8
4	BMI	Numeric	8	2	body mass index	None	None	11

Variable Type

Numeric
 Comma
 Dot
 Scientific notation
 Date
 Dollar
 Custom currency
 String
 Restricted Numeric (integer with leading zeros)

Width:

Decimal Places:

 The Numeric type honors the digit grouping setting, while the Restricted Numeric never uses digit grouping.

OK Cancel Help

Value Labels

Value Labels

Value:

Label:

Spelling...

0 = "no"
1 = "yes"

OK Cancel Help

Beschrijven van onderzoeksgegevens

- Uiteindelijk zal de dataverzameling resulteren in een enorme hoeveelheid gegevens van individuele patiënten en gegevens per patiënt.
- **Beschrijvende statistiek** wordt gebruikt om de verzamelde gegevens in een onderzoek te presenteren. Het betreft meestal een eenvoudige opsomming van kenmerken van de onderzochte populatie (steekproef) en verrichte metingen.
- Met behulp van simpele grafische analyses vormen zij de basis van vrijwel elke kwantitatieve analyse.

Distributie van de steekproef

- Een variabele heeft een bestaande populatie en een steekproefdistributie
- De distributie geeft informatie over het aantal keer dat een variabele voorkomt in de populatie / steekproef
- Bij een willekeurige steekproef, mag worden aangenomen dat dit representatief is voor de (onbekende) populatie

Beschrijvende en toetsende statistiek

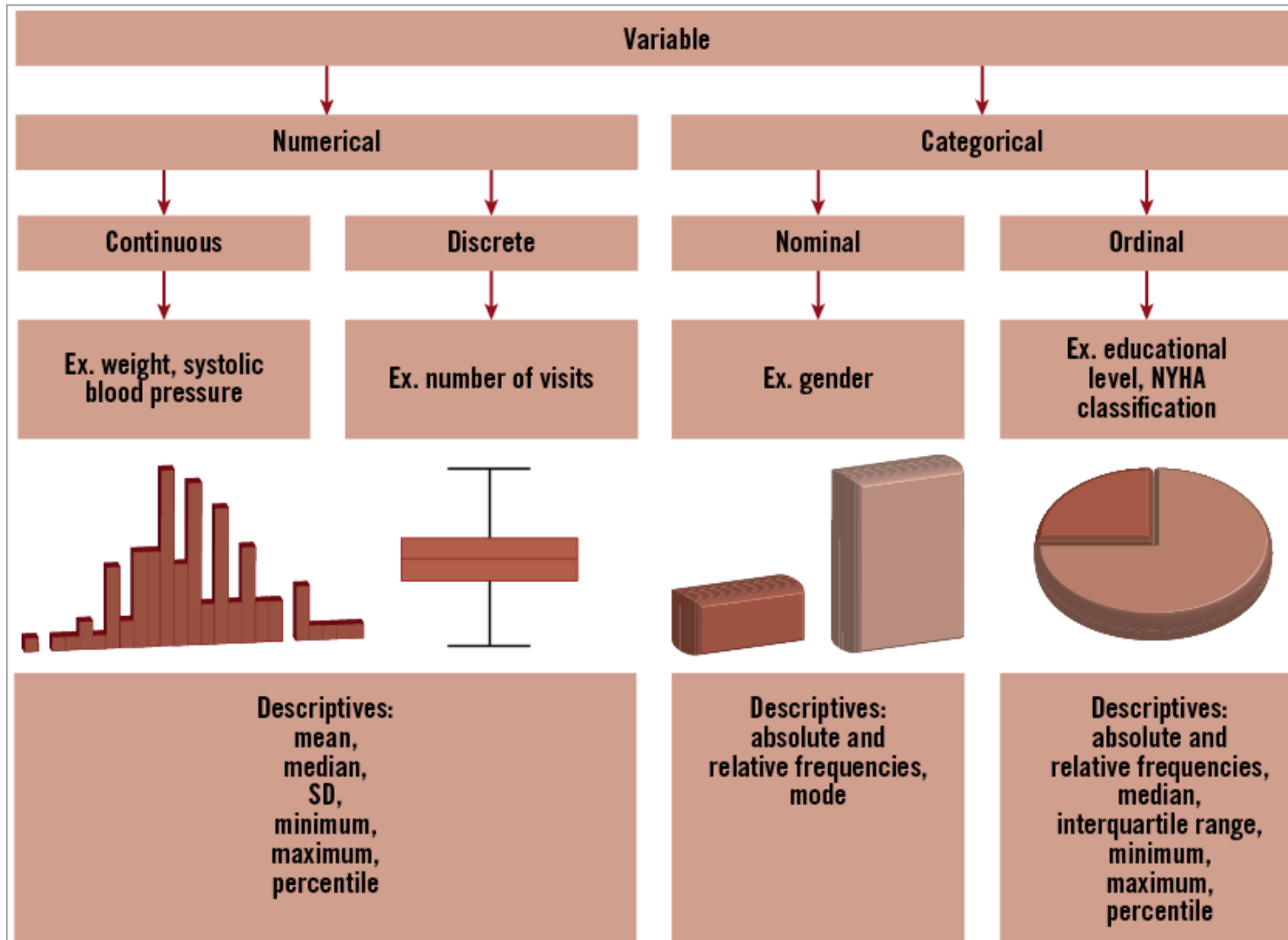
- Beschrijvende statistiek

Samenvatting van de gegevens van de steekproef (o.a. gemiddelde, standaard deviatie, tabellen, figuren)

- Toetsende statistiek

Statements over onbekende populatie parameters (o.a. betrouwbaarheidsinterval, statistische toetsen, p-waarde)

Variabelen/ metingen

Variabelen / metingen

- **Categorische** (kwalitatieve)
De waarde van een variabele heeft geen numerieke waarde, bijv: *geslacht* (0=*man*, 1=*vrouw*),
opleidingsniveau (1=*basis*, 2=*middelbaar*, 3=*hoger*)
- **Numeriek** (kwantitatief)
leeftijd, bloeddruk, tellen

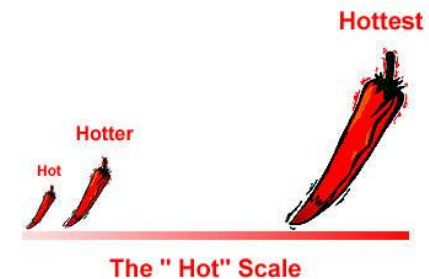
Categorische data

- **Nominaal**

Geen natuurlijke ordening van categorieën
geslacht, roken/niet-roken (dichotoom)
bloedgroep, gehuwd/ alleenstaand/
gescheiden (polytoom)

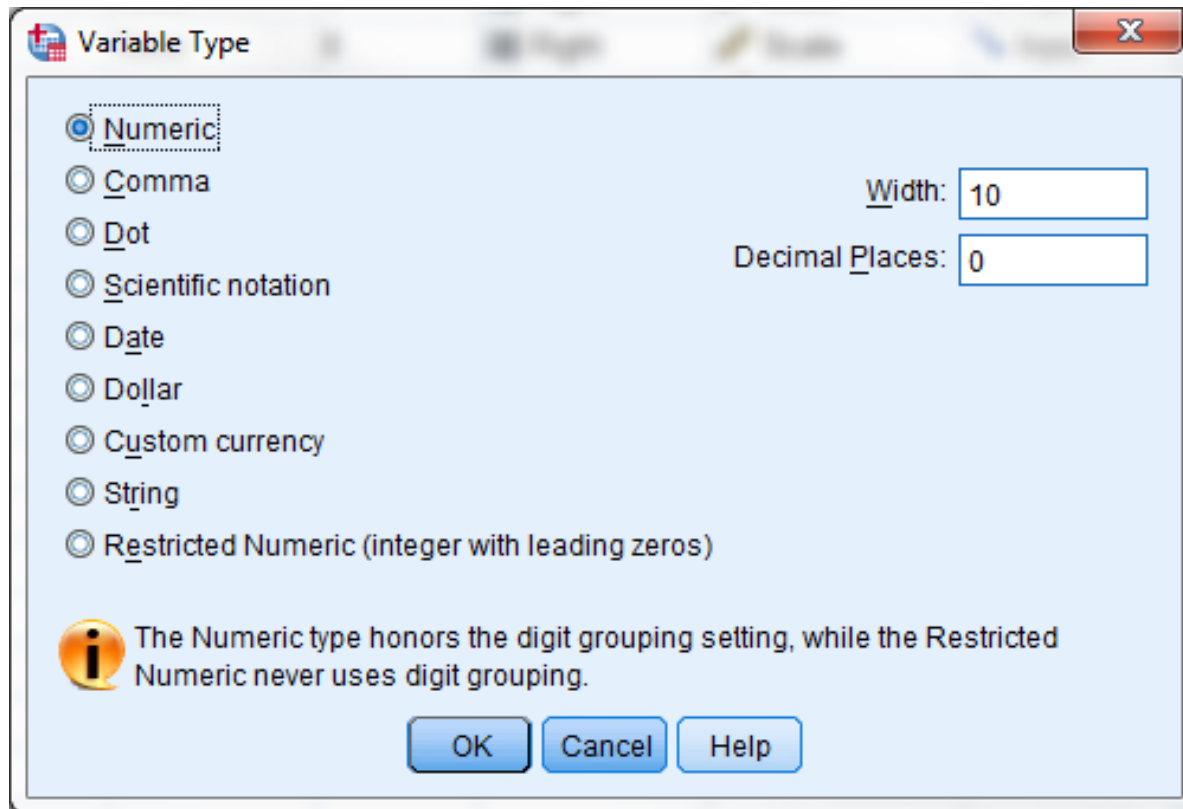
- **Ordinaal**

Natuurlijke ordening
opleidingsniveau: basis/middelbaar/ hoger sociale
klasse: laag/midden/hoog
NYHA klasse: I, II, III, IV

Hoe in te voeren SPSS?

- Categorisch / numeriek = Numeric
- Tekst = String

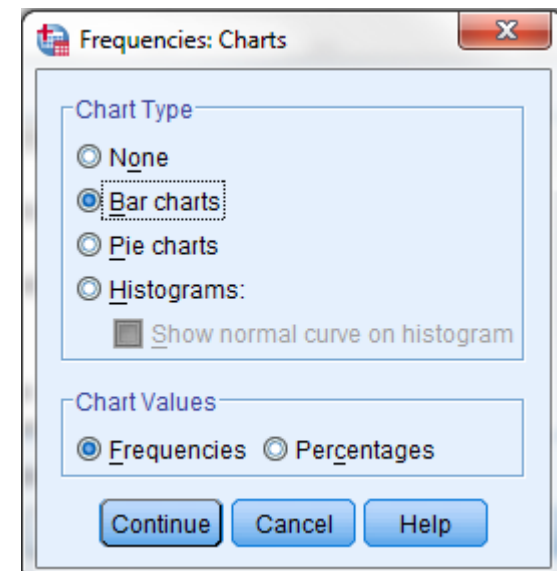
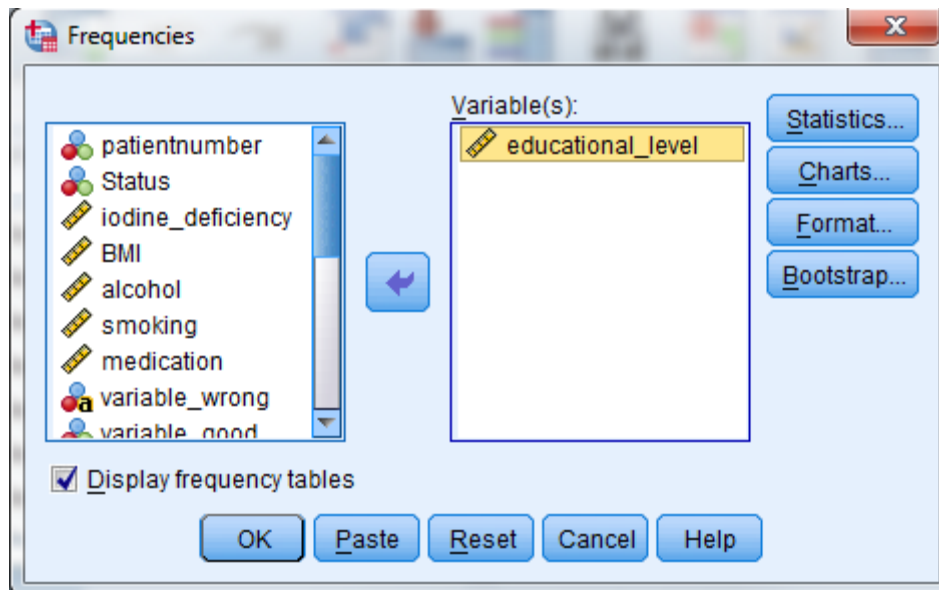
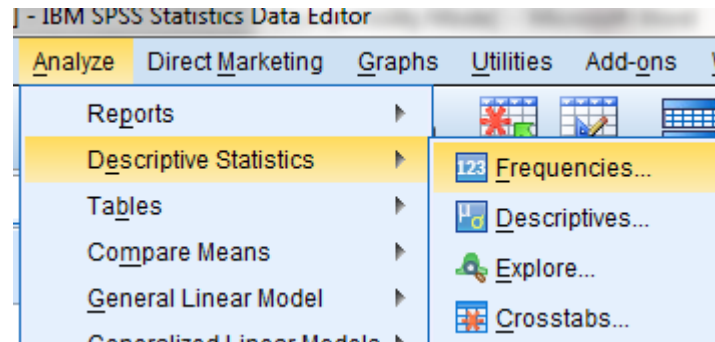
Categorische variabelen (presentatie)

- Berekenen van het absolute, relatieve & cumulatieve relatieve frequenties

Opleidings-niveau	Absolute Frequentie	Relatieve Frequentie	Cumulatieve Relatieve Frequentie
Laag	39	$39 / 181 = 21.6\%$	21.6%
Middelbaar	88	$88 / 181 = 48.6\%$	$21.6 + 48.6 = 70.2\%$
Hoger	54	$54 / 181 = 29.8\%$	$70.2 + 29.8 = 100\%$
Totaal	181	100%	100%

Categorische Variabele – SPSS

- Analyse – Descriptive Statistics – Frequencies

Categorische variabele – SPSS output

*Output3 [Document3] - SPSS Viewer

File Edit View Data Transform Insert Format Analyze Graphs Utilities Add-ons Window Help

Output
 Log
 Frequencies
 Title
 Notes
 Active Dataset
 Statistics
 educational level
 Log
 Frequencies
 Title
 Notes
 Active Dataset
 Statistics
 educational level

FREQUENCIES VARIABLES=educational_level
 /ORDER=ANALYSIS.

→ **Frequencies**

[DataSet1] V:

Statistics

educational_level		
N	Valid	208
	Missing	8

educational_level

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	low	55	25.5	26.4	26.4
	intermediate	84	38.9	40.4	66.8
	high	69	31.9	33.2	100.0
	Total	208	96.3	100.0	
Missing	System	8	3.7		
Total		216	100.0		

SPSS Processor is ready

Variabelen / metingen

- Categorijsche (kwalitatieve)

De waarde van een variabele heeft geen numerieke waarde, bijv:

geslacht (0=man, 1=vrouw),

opleidingsniveau (1=basis, 2=middelbaar, 3=hoger)

- Numeriek (kwantitatief)

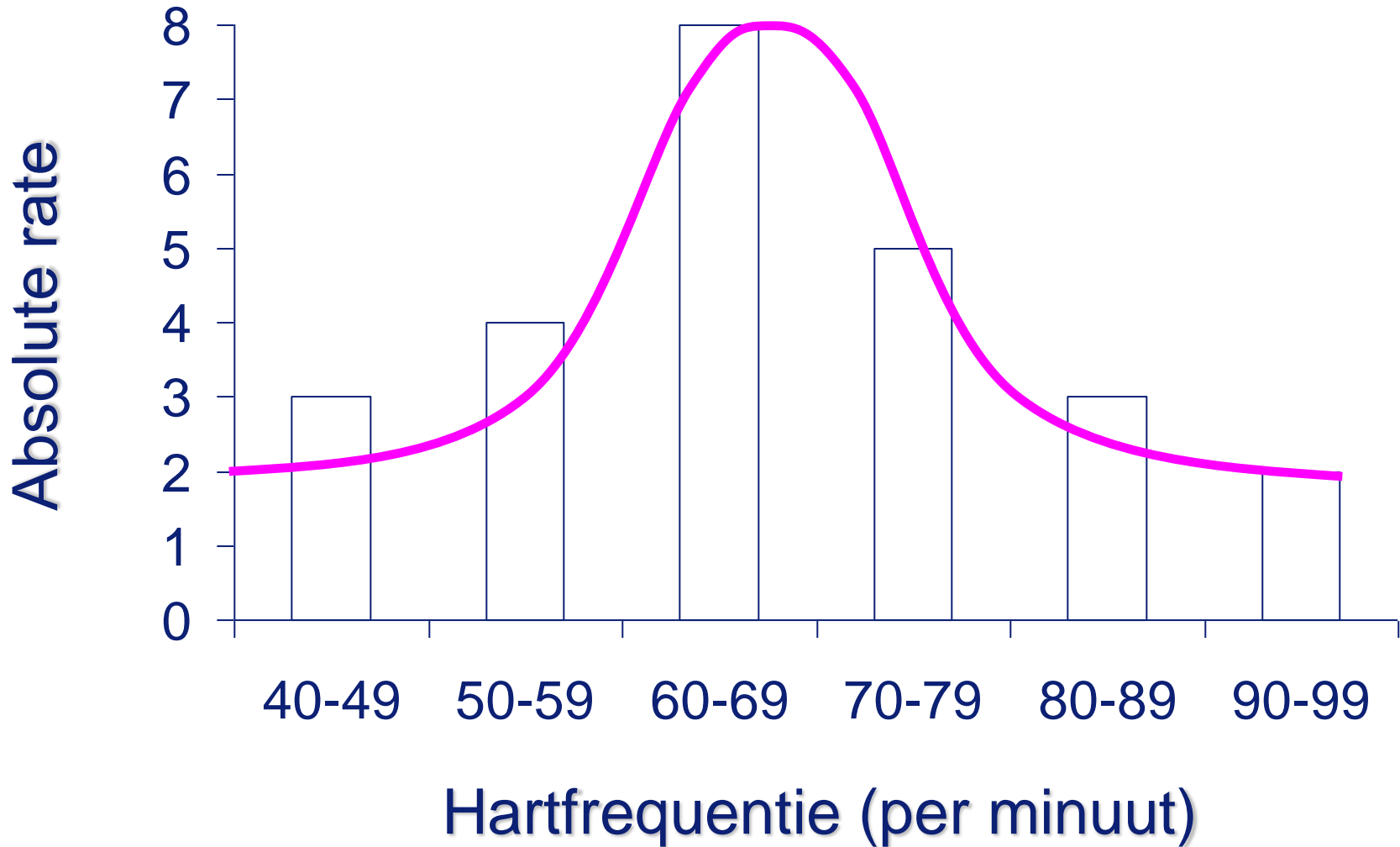
Discrete variabele (beperkt aantal variabelen en daartussen niets)

bijv: *aantal cursisten bij deze CNE*

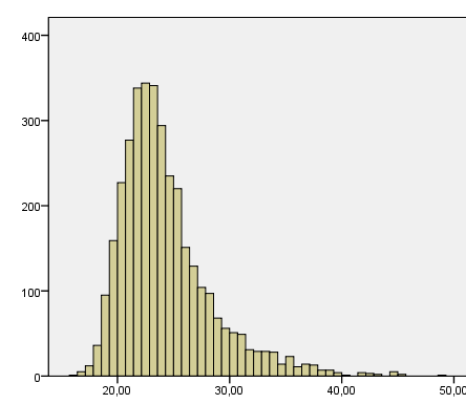
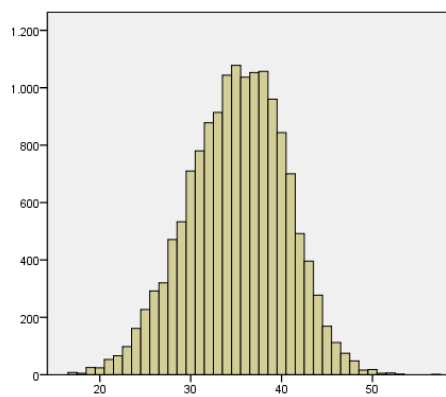
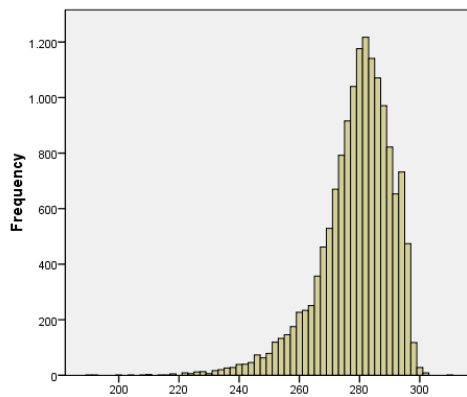
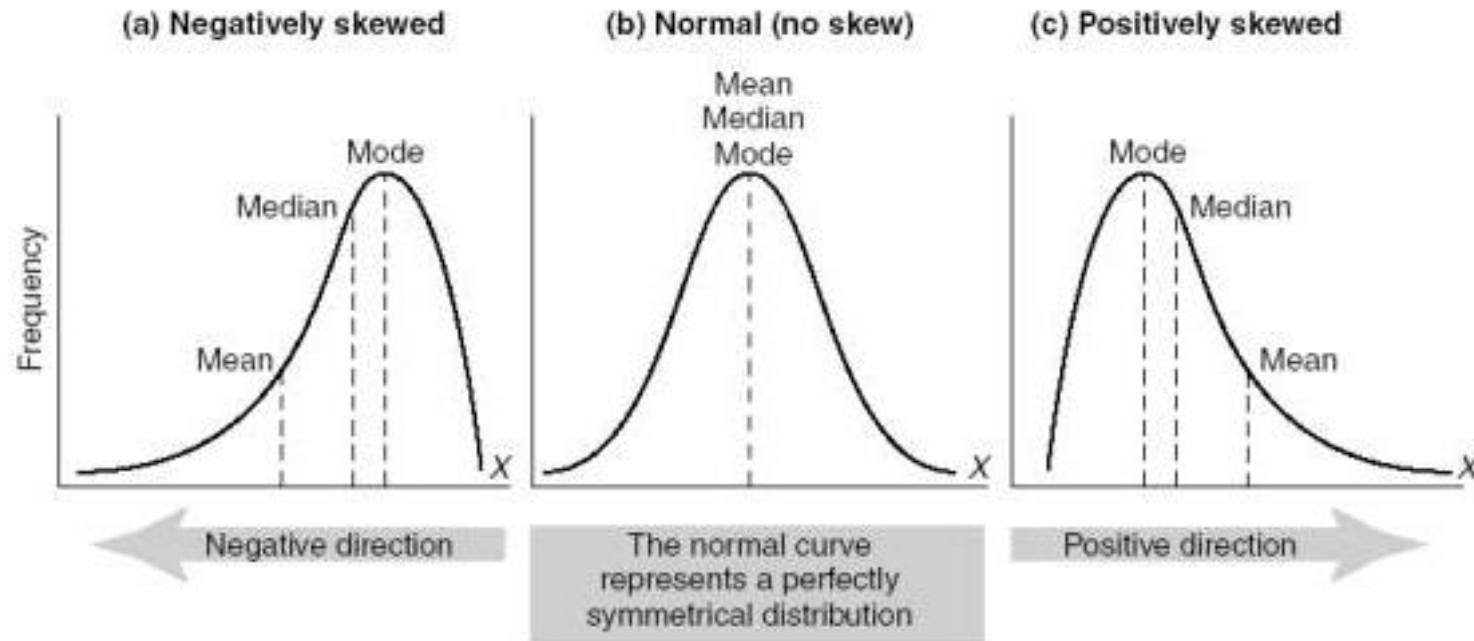
Continue variabele (kan elke waarde aannemen, incl. decimalen)

bijv: *leeftijd, BMI, bloedverlies*

Voorbeeld: Hartfrequentie

Verdeling: normaal en scheef

Normale verdeling

Klokvormige verdeling, die voldoet aan:

- Gemiddelde in het midden.
- Hoe verder van het gemiddelde hoe lager de frequentie.
- Afstand tot gemiddelde is gelijk verdeeld over beide kanten (symmetrie).

Normale verdeling is:

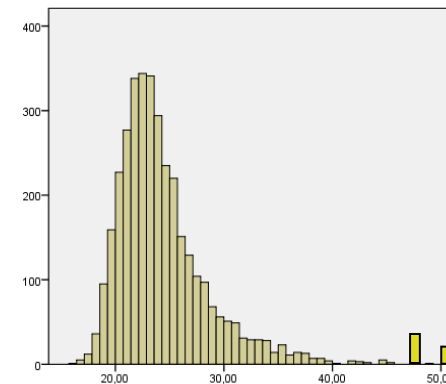
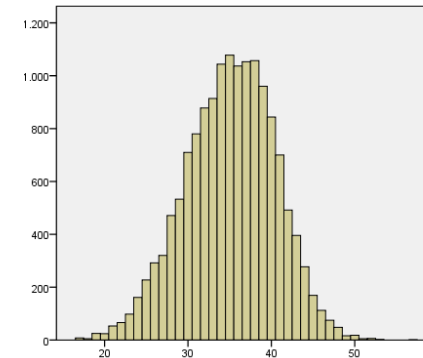
- Geschikt om distributie van een grote variatie aan variabelen te beschrijven (bijv: leeftijd, lengte, gewicht, RR, etc.)
- ‘Normale’ verdeling = ‘Gaussian’ – distribution
- Aanname voor uitvoeren van parametrische toetsen!

Hoe resultaten te presenteren?

Vuistregel:

Bij normaal verdeelde variabelen wordt het gemiddelde en de standaard deviatie gepresenteerd

Wanneer er sprake is van een scheve verdeling (skewed) en/of veel uitschieters, wordt de mediaan met percentielen (met name de interkwartiel range) gepresenteerd

Normaliteitstoets

- Quick-and-dirty

Steekproef gemiddelde = mediaan van steekproef

- Grafische weergave

Histogram

- Formele statistische toets

Kolmogorov-Smirnov

Shapiro-Wilk

Voorbeeld

	inkomsten	log10
1	1000	3,00
2	1001	3,00
3	1002	3,00
4	999	3,00
5	998	3,00
6	1000	3,00
7	1001	3,00
8	1002	3,00
9	1035	3,01
10	997	3,00
11	1000	3,00
12	1001	3,00
13	1003	3,00
14	999	3,00
15	998	3,00
16	1002	3,00
17	965	2,98
18	1002	3,00
19	1001	3,00
20	1001000	6,00
mean	51000	3,15

Berekenen van het gemiddelde

- Populatie gemiddelde

$$\mu = \frac{\text{som van } x \text{ aantallen in de populatie}}{\text{populatie grootte } N}$$

- Steekproef gemiddelde

$$\bar{x} = \frac{\text{som van } x \text{ aantallen in de steekproef}}{\text{steekproef grootte } n}$$

- Aanname: variabele laat een normale distributie zien

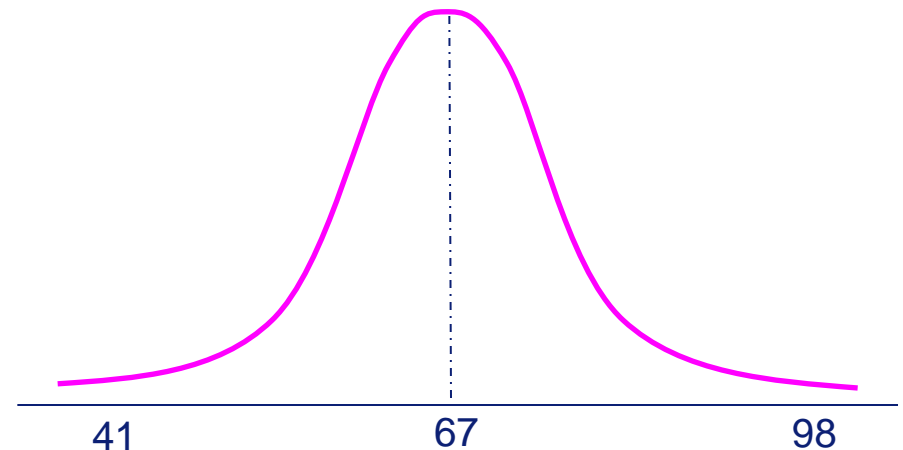
Gemiddelde berekenen

$$\begin{aligned} &41 + 44 + 49 + 50 + 51 \\ &52 + 58 + 61 + 63 + 66 \\ &66 + 66 + 67 + 67 + 68 \\ &70 + 71 + 73 + 74 + 79 \\ &80 + 84 + 88 + 91 + 98 = 1676 \end{aligned}$$

$$\bar{X} = \sum X_i / n$$

$$1676 / 25 = 67,08$$

$$\text{Mean} = 67,08$$

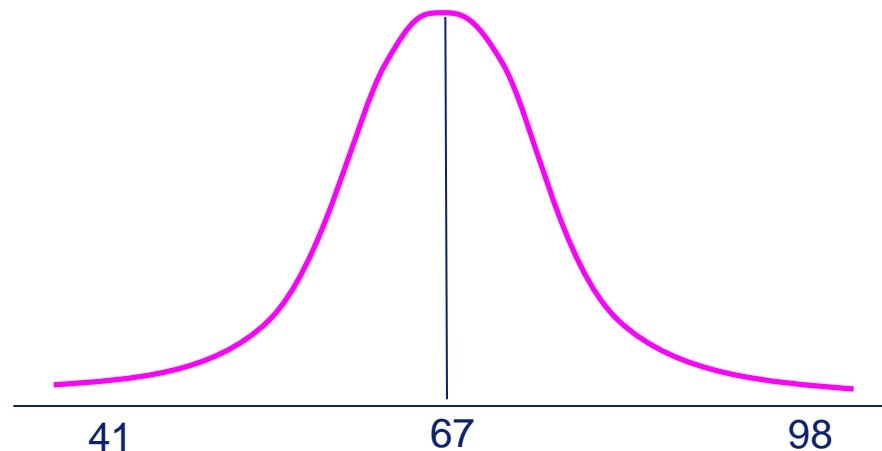

Gemiddelden – Mediaan

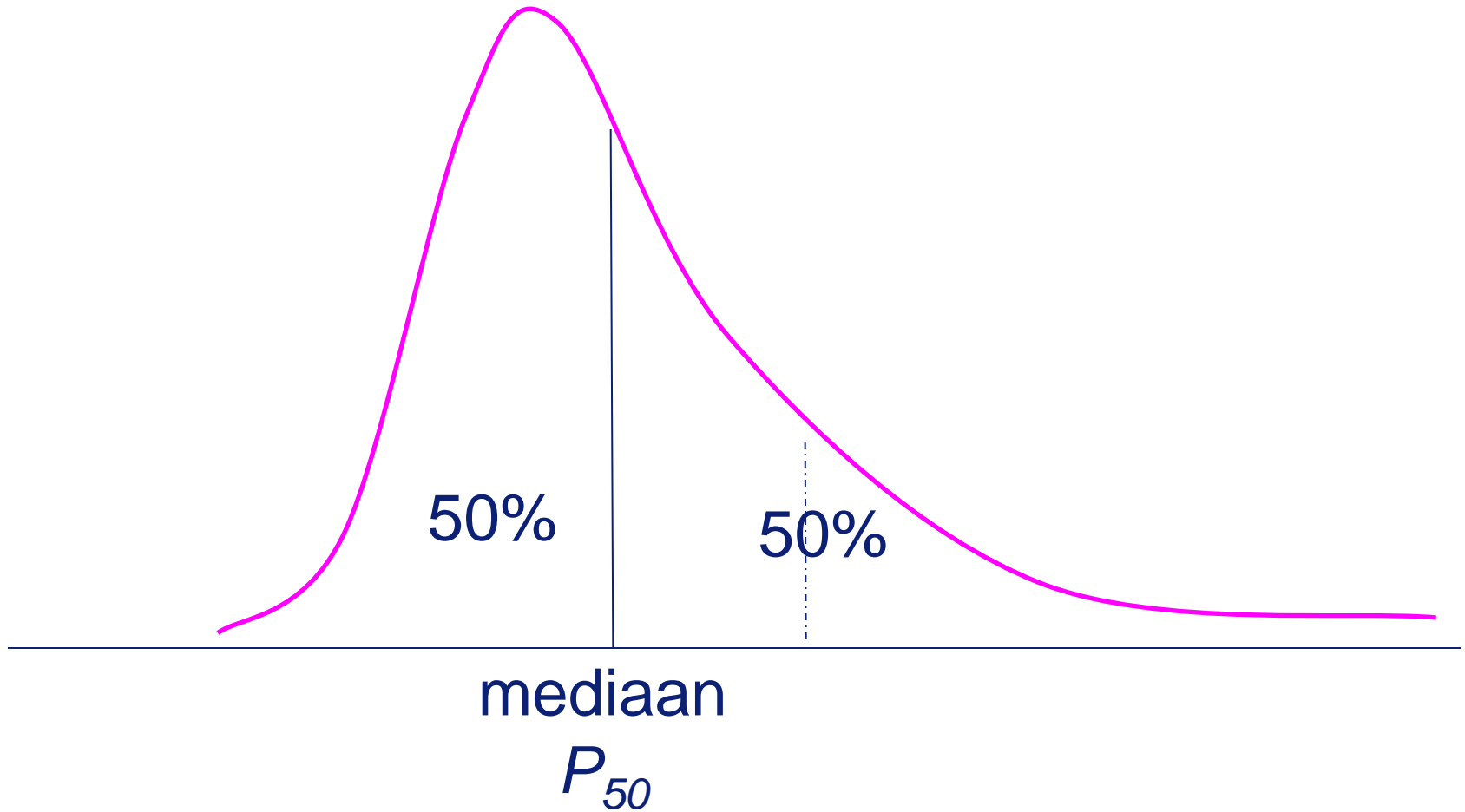
41	44	49	50	51
52	58	61	63	66
66	66	67	67	68
70	71	73	74	79
80	84	88	91	98

In dit voorbeeld:

gemiddelde = mediaan

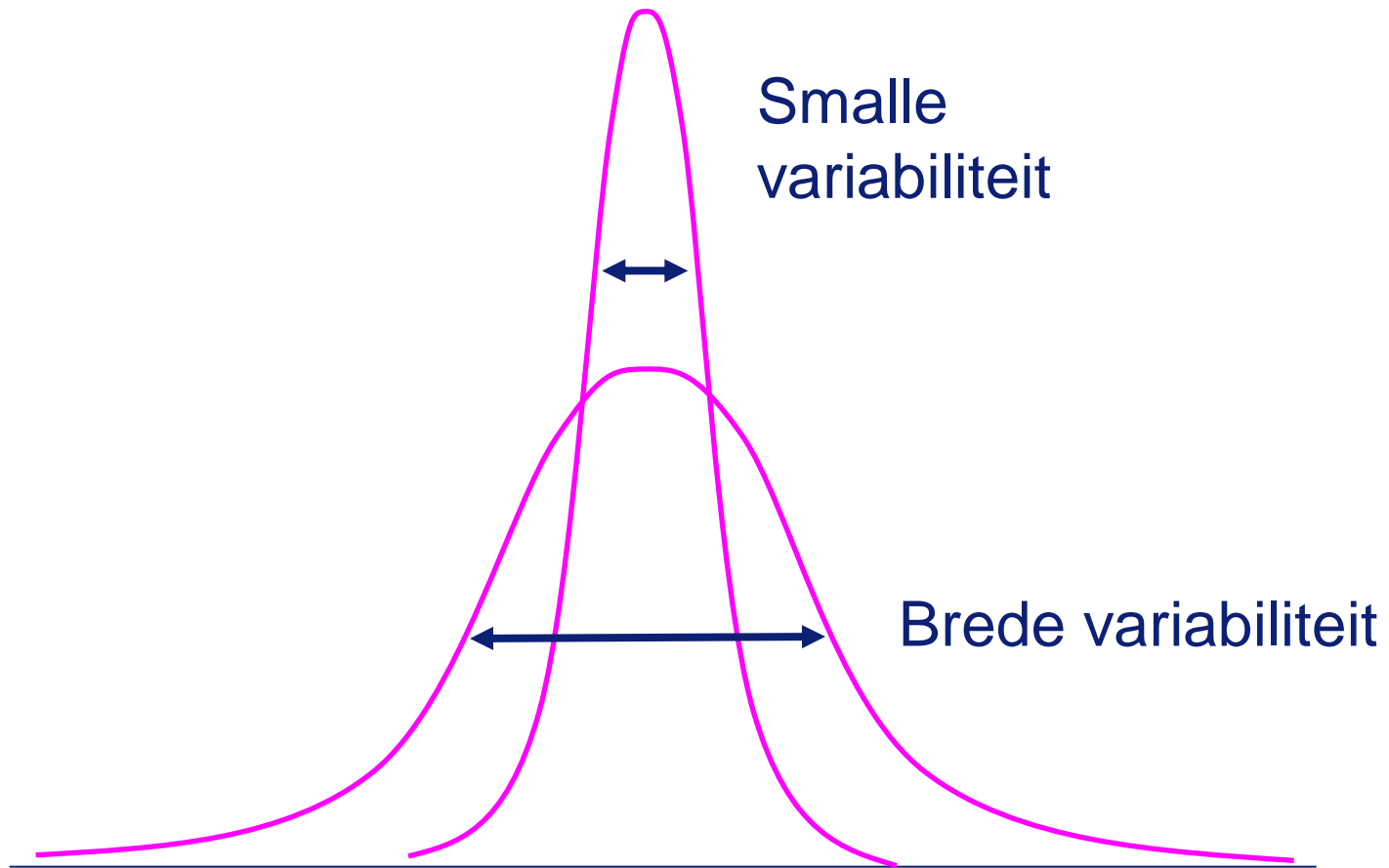

Gemiddelden – Mediaan

Indien scheve verdeling: mediaan is betrouwbaarder

Variabiliteit - Standaard Deviatie

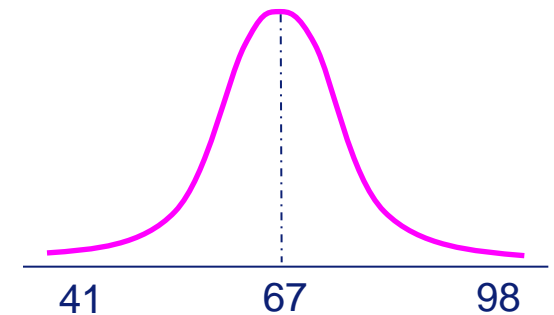
Variabiliteit - Range

41	44	49	50	51
52	58	61	63	66
66	66	67	67	68
70	71	73	74	79
80	84	88	91	98

Minimum = 41

Maximum = 98

Range = $98 - 41 = 57$

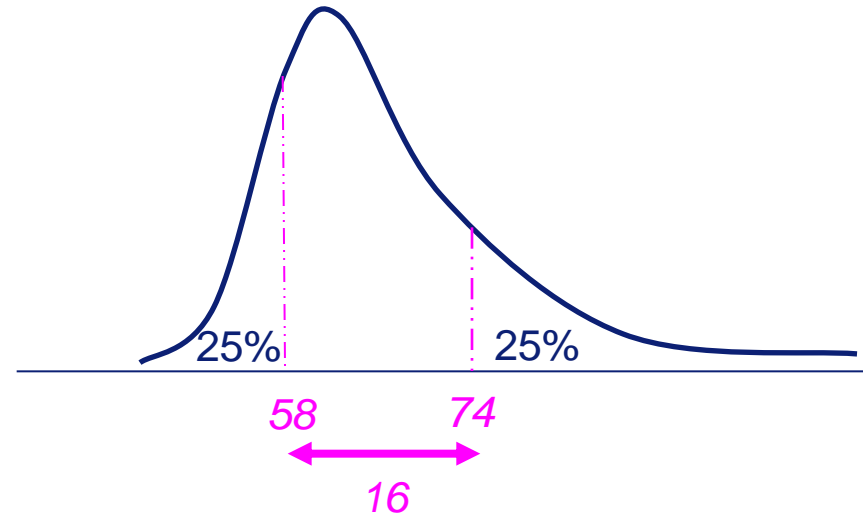
Variability – Inter-quartile range [IQR]

41	44	49	50	51
52	58	61	63	66
66	66	67	67	68
70	71	73	74	79
80	84	88	91	98

25th percentile (1st quartile) → 58

75th percentile (3rd quartile) → 74

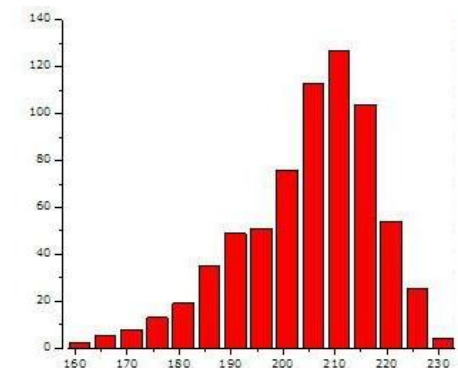
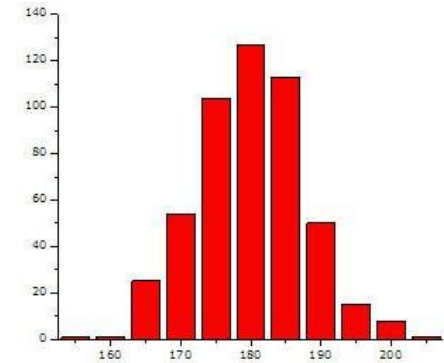
Inter-quartile range = $74 - 58 = 16$

Samenvatting beschrijvende statistiek: wanneer gebruik je wat?

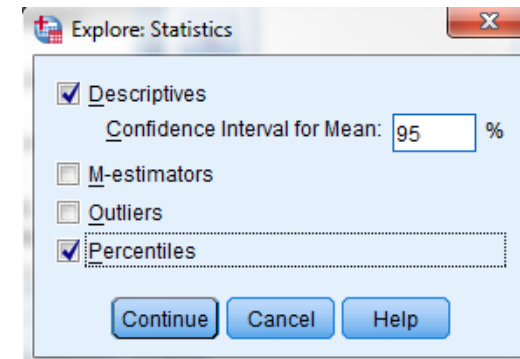
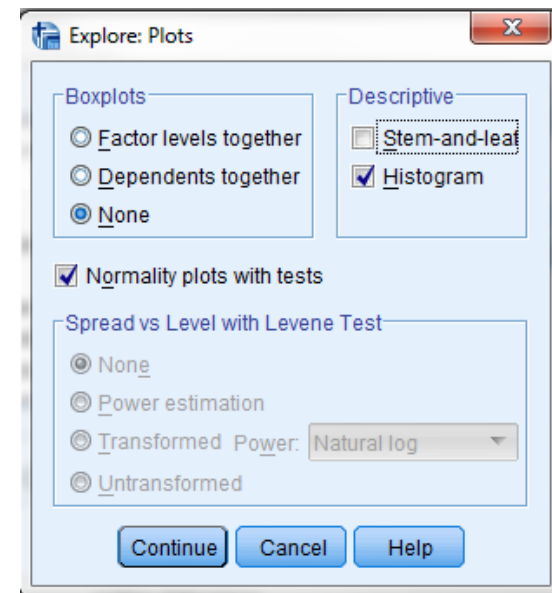
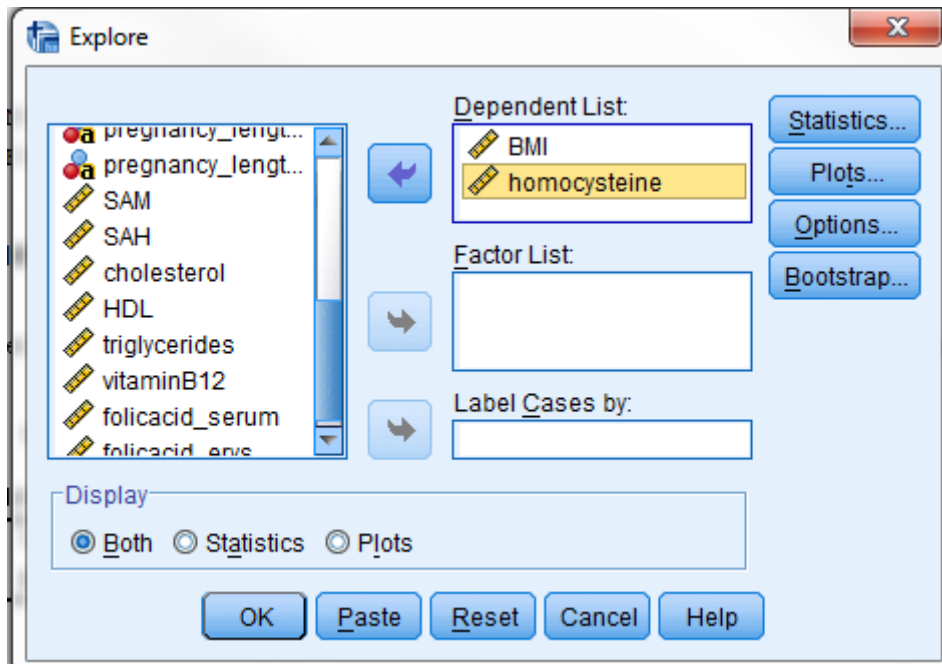
- Indien normale distributie:
 - gemiddelde
 - standaard deviatie

- Anders:
 - mediaan
 - range
 - percentielen (IQR)

Beschrijvende statistiek - SPSS

- Maak (ook) gebruik van de EXPLORE functie

Beschrijvende statistiek - SPSS

Descriptives

		Statistic	Std. Error	
Heart_Frequency	Mean	67,0800	2,92285	
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound		61,0475
		Upper Bound		73,1125
	5% Trimmed Mean	66,8556		
	Median	67,0000		
	Variance	213,577		
	Std. Deviation	14,61426		
	Minimum	41,00		
	Maximum	98,00		
	Range	57,00		
	Interquartile Range	21,50		
	Skewness	,176		,464
	Kurtosis	-,326		,902

Percentiles

		Percentiles						
		5	10	25	50	75	90	95
Weighted Average(Definition 1)	Heart_Frequency	41,9000	47,0000	55,0000	67,0000	76,5000	89,2000	95,9000
Tukey's Hinges	Heart_Frequency			58,0000	67,0000	74,0000		